

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

MINISTRIA E MJEDISIT DHE PLANIFIKIMIT HAPËSINOR
MINISTARSTVO SREDINE I PROSTORNOG PLANIRANJA
MINISTRY OF ENVIRONMENT AND SPATIAL PLANNING

AGJENCIA PËR MBROJTJEN E
MJEDISIT TE KOSOVËS

KOSOVSKA AGENCIJA
ZA ZAŠTITU SREDINE

KOSOVO ENVIRONMENTAL
PROTECTION AGENCY

INSTITUTI I KOSOVËS PËR MBROJTJEN E NATYRËS

ELABORAT:

**STUDIMI PËR ARSYESHMËRINË PROFESIONALE PËR MARRJEN NË MBROJTJE
TË VLERËS SË NATYRËS: GURI I BLINAVE NË GJYLEKAR TË VITISË SI
MONUMENT I NATYRËS**

Prishtinë,
Nëntor 2019

Në përgatitjen e këtij elaborati marrën pjesë:

Udhëheqës i punëve:

Dr.sc. Qenan Maxhuni – zyrtar për biodiversitet

Hulumtimi në terren:

Dr. sc. Qenan Maxhuni – zyrtar për biodiversitet

Dr. sc. Sami Behrami – zyrtar për zona të mbrojtura

Nexhmije Kamberi – zytare për florë

Bashkëpunëtor të jashtëm:

MSc. Alban Sokoli, udhëheqës i Sektorit për Mjedis, DUPMM, K.K. Viti

Zymrije Salihu – zytare për mjedis, DUPMM, K.K. Viti

Vesa Jaha – praktikante në IKMN

Parathënie

Instituti i Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës është trashëgimtar i Entit të Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës i themeluar me vendimin mbi ndarjen e Seksionit për Mbrojtjen e Natyrës nga Enti i Kosovës për Mbrojtjen e Monumenteve të Kulturës, (GZ. 42/74) dhe ka vazhduar punën me të njëjtin emër sipas ligjit mbi Entin e Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës (GZ. 15/81).

Në vitin 1988 Kuvendi i Kosovës nxjerrë ligjin për Mbrojtjen dhe zhvillimin e vlerave natyrore dhe të vlerave të krijuara me punë të ambientit të njeriut ("GZK"39/88) ku në nenin 78 paragrafi 2 të këtij ligji është përcaktuar veprimtaria e Entit. Në bazë të këtij ligji një vit më vonë Kuvendi i Kosovës nxjerrë Ligjin për Entin e Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës dhe Mjedisit ("GZK"nr. 38/89).

Pas luftës në Kosovë, në vitin 2000 ish Enti i Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës dhe Mjedisit regjistrohet në Administratën e Përkohshme civile të OKB-se me emërtim "Instituti për Mbrojtjen e Natyrës dhe Ambientit të Kosovës".

Nga maji i vitit 2000, Instituti i Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës ka vepruar në kuadër të Departamenti për Mbrojtjen e Mjedisit, ndërsa pas zgjedhjeve të përgjithshme (2001) dhe formimit të organeve qeverisëse të Kosovës, vepron në kuadër të Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (Rreg. 2001/19 dhe 2002/5).

Aktualisht IKMN, vepron në kuadër të Agjencisë së Kosovës për Mbrojtjen e Mjedisit e cila është themeluar duke u bazuar në Ligjin për Mbrojtjen e Mjedisit. (Rreg. 2003/9).

Instituti i Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës¹ në kuadër të veprimtarisë së vetë kryen punët profesionale në mbrojtjen e natyrës që kanë të bëjnë me:

- mbledhjen dhe përpunimin e shënimeve lidhur me mbrojtjen e natyrës;
- monitorimin e gjendjes së larmisë biologjike dhe peizazhore dhe propozon masat për mbrojtjen e tyre;

¹ Ligji për Mbrojtjen e Natyrës nr. 03/L-233

- hartimin e bazave afatgjata profesionale të mbrojtjes për llojet e bimëve, kërpudhave dhe shtazëve, tipave të vendbanimeve, ekosistemeve dhe peizazheve;
- përgatitjen e bazave profesionale për mbrojtjen dhe ruajtjen e pjesëve të natyrës, përkatësisht vlerave të natyrës;
- hartimin e bazave profesionale për nevojat e përcaktimit të kushteve për mbrojtjen e natyrës, menaxhimin me zonat e mbrojtura dhe shfrytëzimi i të mirave të natyrës;
- kryerjen e analizave statistikore dhe unifikimin e rezultateve si dhe hartimin e raportit për gjendjen dhe mbrojtjen e natyrës;
- pjesëmarrje në zbatimin e akteve ndërkombëtare në mbrojtjen e natyrës.

Gjatë verës së vitit 2005, IKMN si organ qendror për mbrojtjen e natyrës, në kuadër të aktiviteteve të tij ka bërë njohjen dhe evidentimin e vlerave të natyrës në territorin e Komunës së Vitisë. Në tetor të vitit 2005 IKMN i ka propozuar Kuvendit Komunal të Vitisë Iniciativën për shpalljen e vlerave të natyrës nën mbrojtje, ndërsa K.K. i Vitisë në mbledhjen e mbajtur me 20.03.2006 ka miratuar vendimin për mbrojtjen e vlerave të trashëgimisë natyrore në K. e Vitisë duke i hapur kështu rrugë procesit për hartimin e bazave profesionale për shpalljen e zonave të mbrojtura sipas kushteve të përcaktuara me ligj.

Gjatë vitit 2019, IKMN ka grumbulluar të dhënat e nevojshme në terren për hartimin e bazave profesionale për vënien nën mbrojtje të vlerave të natyrës në territorin e Komunës së Vitisë. Me këtë rast ka përgatitur elaboratin: **Studim për arsyeshmërinë profesionale për marrjen nën mbrojtje të vlerës së natyrës: Guri i Blinave në Gjylekar të Vitisë si Monument i Natyrës.**

Përmbajtja

1. Baza profesionale dhe dokumentimi për marrjen ne mbrojtje te vlerës natyrore
 - 1.1. Emërtimi i vlerës natyrore
 - 1.2. Lloji i monumentit
 - 1.3. Kategoria e mbrojtjes
 - 1.4. Klasifikimi sipas IUCN-se
 - 1.5. Pozita
 - 1.6. Kufijtë
 - 1.7. Sipërfaqja
 - 1.8. Përshkrimi i vlerës natyrore
 - 1.8.1. Karakteristikat natyrore
 - 1.8.2. Karakteristikat tjera
 - 1.8.3. Karakteristikat baze te vlerës se mbrojtur natyrore
 - 1.9. Shkalla e rrezikimit
 - 1.10. Historiku i Mbrojtjes
 - 1.11. Konceptet baze për mbrojtje , zhvillim dhe rregullim
 - 1.12. Organet përgjegjëse për mbrojtje
 - 1.13. Regjimi dhe masat mbrojtëse
 - 1.14. Arsyetimi i Propozimit për Kategorizim
 - 1.15. Propozimi i Kategorisë
2. Shtojcat
 - 2.1. Dokumentacioni grafik
 - 2.1.1. Harta e vlerës natyrore
 - 2.1.2. Ekstrakti nga fleteposedimi
 - 2.1.3. Kopja e Planit
 - 2.2. Dokumentacioni Fotografik
3. Referencat

**1. BAZA PROFESIONALE DHE DOKUMENTIMI PER MARRJEN NE MBROJTJE
LIGJORE TE VLERES NATYRORE**

1.1. Emërtimi i vlerës natyrore

Guri i Blinave në Gjylekar

1.2. Lloji i monumentit

Monument natyror me karakter gjeomorfologjik.
(Ligji për Mbrojtjen e Natyrës, (Nr. 03/L-233) Neni 14.

1.3. Kategoria e mbrojtjes

Kategoria e trete e mbrojtjes (III) – Monument i Natyrës

1. Monumenti i natyrës është pjesë ose tërësi e pjesëve të pandryshuara të natyrës së gjallë ose të vdekur i cili ka vlerë ekologjike, shkencore, estetike ose kulturo-historike dhe/ose vlera turistike.
2. Monumenti i natyrës mundet me qenë gjeologjik - paleontologjik, mineralogjik, hidrologjik, strukture gjeologjike, sediment etj, **gjeomorfologjik** - shpella, humnera, muret shkëmbore, hidrologjik - burime, ujë rrjedhë, ujëvarë, liqe, botanik - ekzemplarë të rrallë ose të rëndësishëm të botës bimore për një lokalitet, lokalitet i vogël botanik ose zoologjik i rëndësishëm për vlerat e tij shkencore.

(Ligji për Mbrojtjen e Natyrës, (Nr. 03/L-233) Neni 14.

1.4. Klasifikimi sipas IUCN-së

Kategoria e tretë (III).
Monument natyror (Natural Monument / Natural Landmark)
(“Korniza për klasifikimin e zonave të mbrojtura tokësore dhe detare, IUCN, 1990)

1.5. Pozita

Monumenti natyror Guri i Blinave gjendet në periferi të fshatit, rreth 6 kilometra larg qytetit të Vitisë.

Sipas matjeve me GPS (GPS Garmin 12 channel) monumenti ndodhet në koordinatat:

X = 0535398

Y = 4687106

Lartësia mbidetare = 671 m

1.6. Kufijtë

Sipërfaqja ku ndodhen Guri i Blinave ne fshatin Gjylekar te Komunës se Vitisë gjendet në juglindje të fshatit në parcelën 1571-1, zona kadastrale Gjylekar, nr. P-70101022-01571-1, me sipërfaqe 380811 m², e regjistruar si kullosë në pronësi të Kooperativës Bujqësore të Vitisë. *(Drejtoria për Kadastër, Gjeodezi dhe Pronësi, K. K. Viti).*

Si kufi për Monumentin e Natyrës - Guri i Blinave të merret hapësira përreth monumentit.

1.7. Sipërfaqja

Sipërfaqja e Monumentit natyror përfshinë hapësirën në të cilën gjendet gjeomonumenti dhe zonën përreth. Propozohet për mbrojtje sipërfaqja prej **20 ari**.

1.8 Përshkrimi i vlerave

1.8.1 Karakteristikat natyrore

Guri i Blinave ndodhet në periferi të fshatit Gjylekar në pjesën juglindore. Ky monument karakteristik është i veçantë për nga forma, pozita dhe madhësia. Shikuar ne profil objekti përngjanë në figurën e një njeriu, ndërsa vendasit e kanë krahasuar edhe me formën e përkrenares së Skënderbeut. Sipas banorëve ne lokalitetin ku ndodhet objekti banoret e kësaj ane kanë nxjerrë gurë qe i kane përdorur për ndërtimtari.

Objekti ka lartësi rreth 5 metra dhe gjerësi 3-4 m ndërsa gjendja e natyrore është shumë e mirë.

1.8.2. Karakteristikat tjera

Përveç vlerave natyrore ky gjeomonument ka edhe vlera tjera te rëndësishme si vlera estetike, turistike etj.

Madhësia dhe pamja estetike e bëjnë këtë monument shume atraktiv për vizitoret.

1.8.3. Karakteristikat bazë të vlerës së mbrojtur natyrore

Guri i Blinave në Gjylekar është monument me vlera të rralla të këtij lloji që mund të gjendet në këtë rajon e që paraqesin një monument me vlera të rralla natyrore, shkencore dhe turistike.

Duke marrë për bazë këto karakteristika ky monument propozohet për mbrojtje si Monument i Natyrës me karakter gjeomorfologjik.

1.9. Shkalla e rrezikimit

Në afërsi të monumentit nuk ka ndonjë burim të ndotjes që do të mund ta rrezikonte në mënyrë të drejtpërdrejtë atë. Gjendja aktuale natyrore është relativisht e mirë. Vendndodhja e tij në periferi të fshatit i jep këtij monumenti një mbrojtje shumë të mirë.

1.10. Historiku i mbrojtjes

Gjate verës së vitit 2005 IKMN, gjate njohjes dhe evidentimit të vlerave natyrore në Komunën e Vitisë e ka evidentuar Trugun e bungbutës në Zhiti si monument me vlera të rralla natyrore. Në tetor të vitit 2005 IKMN i ka propozuar Kuvendit Komunal të Vitisë Iniciativën për shpalljen e vlerave të natyrës nën mbrojtje, ndërsa K.K. i Vitisë në mbledhjen e mbajtur më 20.03.2006 ka miratuar vendimin për mbrojtjen e vlerave të trashëgimisë natyrore në K. e Vitisë duke hapur kështu rrugë procesit për hartimin e bazave profesionale për shpalljen e zonave të mbrojtura sipas kushteve të përcaktuara me ligj.

Gjate vitit 2019, IKMN ka grumbulluar të dhënat e nevojshme në terren për hartimin e bazës profesionale për vënien nën mbrojtje të këtij monumenti të natyrës.

1.11. Konceptet bazë për mbrojtje , zhvillim dhe rregullim

Sipas Ligjit për Mbrojtjen e Natyrës (Nr. 03/L-233) Neni 19. paragrafi 3, Monumentet e natyrës i shpallë kuvendi i komunës në territorin e të cilë gjendet, pas marrjes paraprake të pëlqimit nga Ministria.

1.12. Organet përgjegjëse për mbrojtje

(Ligjit për Mbrojtjen e Natyrës; Nenit 143 paragrafi 1)

1. Punët administrative dhe profesionale në mbrojtjen e natyrës i kryen Ministria, përveç atyre punëve të cilat me këtë ligj ose ligj tjetër ju kanë besuar organit kompetent drejtues, Institutit ose komunës.
2. Komunat në pajtim me këtë ligj, Strategjinë, programin e mbrojtjes së natyrës dhe dokumentet e rregullimit hapësinor janë të detyruara që të:
 - 2.1. kujdesen për ruajtjen e larmisë biologjike dhe peizazhore për territorin e vet;
 - 2.2. shpallin zonat e mbrojtura për të cilat janë kompetente;
 - 2.3. sigurojnë kushtet për mbrojtjen dhe ruajtjen e zonave të mbrojtura për të cilat janë kompetente;
 - 2.4. marrin pjesë në procedurën e shpalljes të zonave të mbrojtura të cilat i shpallë Qeveria ose Kuvendi;
 - 2.5. marrin pjesë në hartimin e planeve të menaxhimit me zonat e mbrojtura për të cilat janë kompetente;
 - 2.6. kujdesen për promovimin e mbrojtjes së natyrës dhe japin mbështetje dhe kujdesen për shoqatat, veprimtaria e të cilave është mbrojtja e natyrës;
 - 2.7. përcjellin gjendjen e ruajtjes së natyrës dhe për atë Ministrisë dhe Institutit i paraqesin raport;
 - 2.8. mbajnë regjistrat për shënimet të rëndësishme për mbrojtjen e natyrës;
 - 2.9. informojnë publikun për gjendjen e natyrës në territorin e vetë dhe për masat e ndërmarra për mbrojtjen dhe ruajtjen e sajë;
 - 2.10. ofrojnë ndihmë profesionale dhe ndihmë tjetër organeve të pushtetit lokal në mbrojtjen e natyrës në territorin e vetë
 - 2.11. kryejnë dhe punë të tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe aktet nën ligjore të nxjerra prej tij.

1.12. Regjimi dhe masat e mbrojtjes

Guri i Blinave në Gjylekar të Vitisë i takon kategorisë së tretë (III) sipas IUCN-së si Monument i Natyrës. Për ruajtjen dhe përparimin e këtij monumenti të natyrës duhet respektuar këto masa mbrojtëse:

Ndalohet:

- Çfarëdo veprimtarie e cila ndryshon gjendjen e tanishme natyrore,
- Ndezja e zjarrit në sipërfaqen e mbrojtur,
- Ndryshimi i pamjes së sipërfaqen së mbrojtur,
- Grumbullimi i mbeturinave në sipërfaqen e mbrojtur, dhe
- Aktivitetet tjera të cilat mund të shkaktojnë ndryshime ose dëmtime të monumentit.

Lejohet:

- Të gjitha masat e mbrojtjes biologjike-teknike të Monumentit të Natyrës nën kushtet të cilat i përcakton Instituti për Mbrojtjen e Natyrës dhe në bazë të Projektit për sanimin e gjendjes së Monumentit të Natyrës si dhe punët teknike të cilat janë në funksion të mbrojtjes të Monumentit të Natyrës.

1.13. Arsyetimi i propozimit për kategorizim

Propozimi për marrjen nën mbrojtje ligjore të Gurit të Blinave në Gjylekar bazohet në vlerat natyrore të këtij monumenti. Ky monument natyror është shumë karakteristik për nga pamja estetike, forma, vjetërsia dhe pozita shumë e mire.

Duke u bazuar në faktet e lartpërmendura mund të përfundojmë se Guri i Blinave në Gjylekar i plotëson kushtet të merret nën mbrojtje ligjore si Monument Natyror me karakter gjeomorfologjik.

1.14. Propozimi i kategorisë

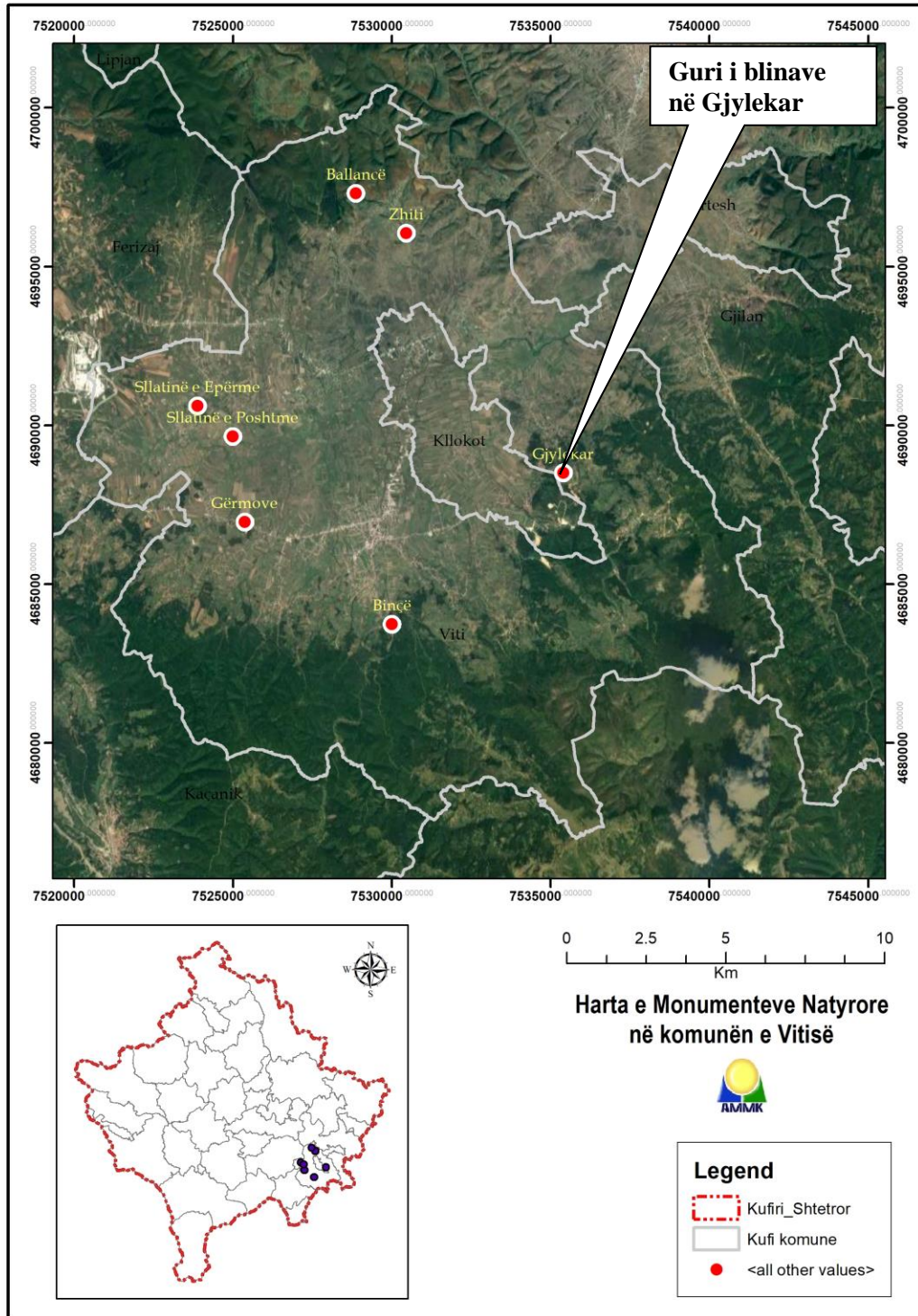
Në bazë të nenit 19. të *Ligjit për Mbrojtjen e Natyrës, (Nr. 03/L-233)*, **Instituti Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës propozon që Monumenti i natyrës i karakterit gjeomorfologjik Guri i Blinave të merret nën mbrojtje në kategorinë e tretë (III) si zonë e mbrojtur kryesisht për qëllime të konservimit të karakteristikave specifike natyrore.**

2. SHTOJCA

2.1. Dokumentacioni Grafik

2.1. 1. Harta e monumentit të natyrës

2.1.2. Ekstrakt nga fletë posedimi

 REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVO
 QEVERIA E KOSOVËS / VLADA KOSOVA / GOVERNMENT OF KOSOVO
 MINISTRIA E SHËRBIMEVE PUBLIKE / MINISTARSTVO JAVNIH SLUŽBI / MINISTRY OF PUBLIC SERVICES
 AGJENCIA KADASTRALE E KOSOVËS / KATASTARSKA AGENCIJA KOSOVA / KOSOVO CADASTRAL AGENCY
 Të dhënat Bazë për Njësi
 Osnovne Podatke Jedinice
 Unit Base Data

Prona e Paluajtshme / Nepokretnu Imovinu / Immovable Property: P-70101022-01571-1
 Data dhe Koha e Lëshimit / Datum i Vreme Izdavanja / Date and Time of Submission: 11/12/2008 - 1:42:46AM
 Komuna / Opština / Municipality: Viti/Vitina/Viti
 Zona Kadastrale / Katastarska Zona / Cadastral Zone: GJYLEKAR/DELEKAR/GJYLEKAR
 Zyra Kadastrale Komunale / Opštinska Katastarska Kancelarija / Municipal Cadastral Office

Zona Zona Zone	Ukrahovni/Ukrahovni/Ukrahovni	Referohet Preporuka Reference	Bashkuar me Spolena sa Merged To	Referohet Preporuka Reference	Sipërfaqja Površina Area
	Ndërtë prej Rendësitia e Subdivided From	Referohet Preporuka Reference			380.811
Shtezime Note Notes					
-40					
Kultura Kultura Culture					
KULLOSE E KLASES 6 / PAŠNIJAK 6 KLASA / 6th CLASS PASTURE					Sipërfaqja Površina Area 380.811

11/12/2008

A PRONARI/POSEDUESI - VLASNIK/DRZALAC - OWNER/POSSESSOR

Të Drejtat Prava Rights	Emri Ime Name	Nr. ID Lb. ID ID No.	Vendbanimi Prehivaliste Residence	Kruga Ulca Street	Nr. Br. No.	Kati Sprat Floor	Pjesa e pronës Dio imovine Part of scale	Azhuruar Azurirano Updated
Posedues Posechnik Possessor	D.S. OPSHITA ZEMILJORADNIÇK ZADRUGA	KCID0104491		XHIEFKARE		1	1/1	Ngarë/From KCID

Referenti / Referent / Referent

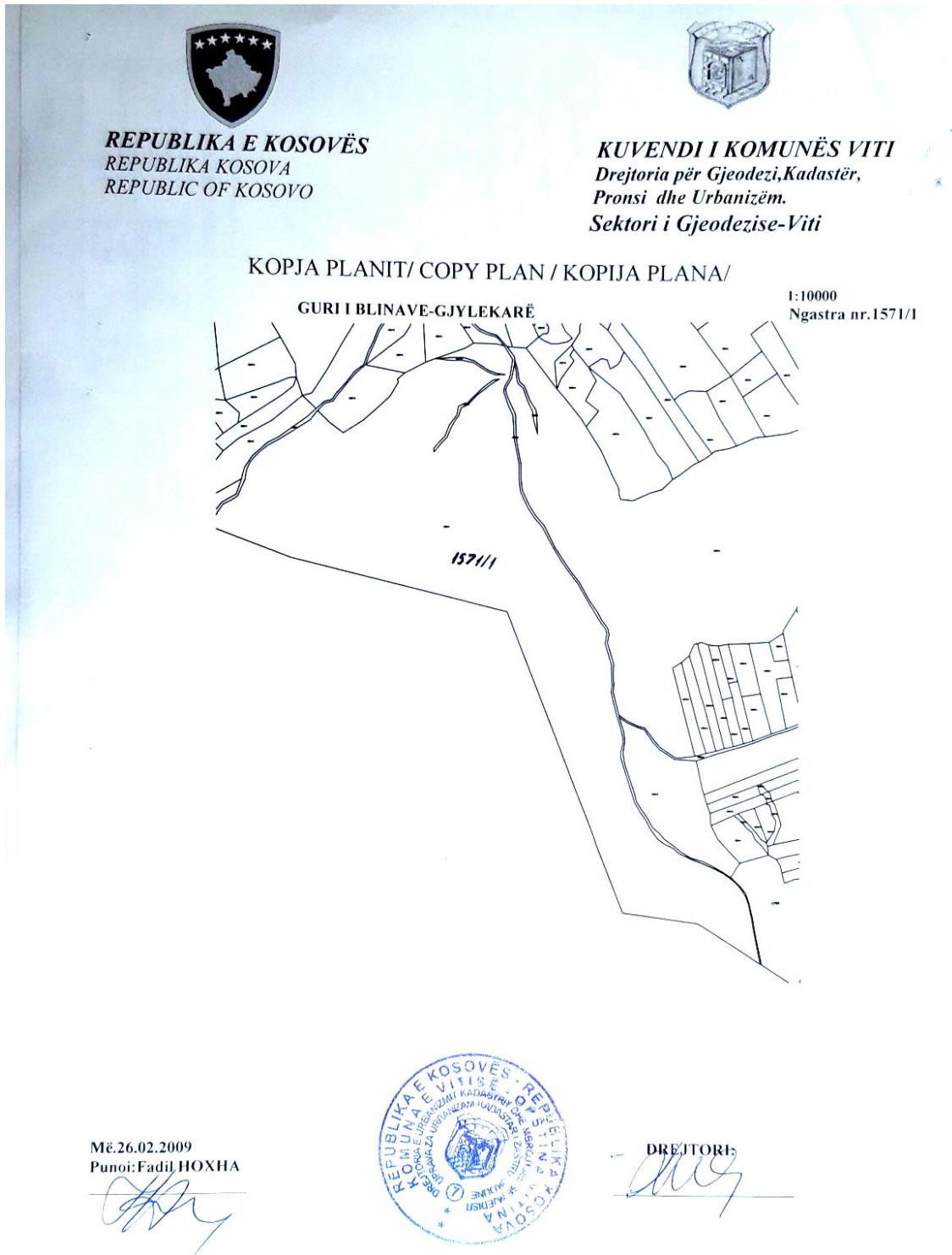
Asimović

Dirigjori / Direktor / Director

MS

2.1.3. Kopje plani

2.2. Dokumentacioni fotografik

Referencat:

- **Qosja Xh. (red.)** (1988): Flora e Shqipërisë 2, ASH e RPSSH – QKB, Tiranë.
- **Pr. Dr. Perikli Qiriazhi, Dr. Ferdinand Begu** (1999), Monumentet e Natyrës së Shqipërisë, Tirane.
- **Dr. Behxhet Mustafa, Dr. Esat Hoxha** (2003): Biodiversiteti dhe Zonat e Mbrojtura, Universiteti i Prishtinës, Prishtine
- Ligji për Mbrojtjen e Natyrës, (Nr. 03/L-233)
- Dokumentacioni nga arkivi i IKMN-se
- Dokumentacioni nga Shërbimi Kadastral i KK Vitisë
- Harta topografike e Kosovës 1 : 25000

Përfundim

Kjo arsyeshmeri profesionale e hartuar nga Instituti i Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës paraqet vetëm një pjese te punës profesionale të këtij institucioni në lëmin e mbrojtjes se natyrës. IKMN do të vazhdojë edhe më tutje të angazhohet në njohjen dhe evidentimin e vlerave te natyrës, në marrjen nën mbrojtje të vlerave të veçanta natyrore, në monitorimin e vazhdueshëm të gjendjes së zonave të mbrojtura në territorin e Komunës suaj si dhe në dhënien e mendimeve profesionale ne lëmin e mbrojtjes së natyrës.

IKMN-ja do te jete gjithmonë e hapur për bashkëpunim edhe për të gjitha çështjet tjera me interes të mbrojtjes së natyrës dhe vlerave të saj.

Me kënaqësi do të pranojmë çdo sugjerim, vërejtje apo këshillë nga ana juaj lidhur me këtë elaborat duke ju sugjeruar që të merrni masa ligjore për mbrojtjen e këtyre vlerave natyrore.

Ju falënderojmë sinqerisht për bashkëpunimin e ofruar gjatë realizimit të punëve në terren dhe në sigurimin e dokumentacionit të nevojshëm.

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
Agjencia e Kosovës për Mbrojtjen e Mjedisit
Instituti i Kosovës për Mbrojtjen e Natyrës

Rr. L. Haradinaj, ish Rilindja, kati XIV nr. 1403/A
10 000 Prishtine, KOSOVE;
Tel. 038/ 200 33 236
<http://ammk-rks.net/?page=1,118>